

Tervise Arengu Instituut
Eesti Uimastiseire Keskus

**Narkomaaniaravi andmekogu
2012-2013. aastate aruanne**

Tallinn 2014

Sisukord

Kokkuvõte	4
1. Narkomaaniaravi andmekogu üldandmestik.....	6
2. Ravi läbiviimine	8
3. Narkootikumid	12
4. Sotsiaal-majanduslikud näitajad	17
5. Riskikäitumine	20
Kasutatud kirjandus.....	23
LISA1. Narkomaaniaravi andmekogu taust	24
LISA 2. Lisatabelid 2012-2013 aasta Narkomaaniaravi andmekogu andmetest	26

LISA 2 Tabelite loetelu

Tabel 1. Ravi alustamise ja lõpetamise teatiste jagunemine vanuse ja soo järgi 2012-2013

Tabel 2. Ravialuste jagunemine soo ja vanuse järgi 2012-2013

Tabel 3. Ravi lõpetamise põhjused vanuse ja soo järgi 2012-2013

Tabel 4. Määratud ravi soo vanuse ja soo lõikes 2012-2013

Tabel 5. Peamine tarvitav sõltuvusaine vanuse ja soo lõikes 2012-2013

Tabel 6. Põhiuimasti esmakordselt tarvitamise vanus sugude lõikes 2012-2013

Kokkuvõte

Narkomaaniaravi andmekogu üldandmestik

- 2012. aastal kanti narkomaaniaravi andmekokku 973 teatist, 2013. aastal 788 teatist;
- 2012. aastal esitas andmekogusse enim teatise AS Wismari Haigla, 2013. aastal OÜ Corrigo.

Ravi läbiviimine

- 2012 aastal 72% ja 2013 aastal 66% ravialustest oli viibinud narkomaaniaravil ka varasemalt;
- Mõlemal vaatlusaastal sai ambulatoorset ravi üle 90% ravile pöördunutes;
- 2012. aastal sai kõigist ravile pöördunudest 78% asendusravi, 2013. aastal 75%;
- Mõlemal vaatlusaastal oli ligi 90% ravile pöördunudest pandud diagnoosiks F11 „opioidide tarvitamisest tingitud käitumis- ja psüühikahäired“.

Sõltuvusained

- Enamik ravile pöördunudid (2012. aastal 79% ja 2013. aastal 81%) kasutas peamise narkootikumina fenanüüli või 3-metüülfentanüüli;
- Metadooni, kui illegaalset narkootikumi kasutas 2012 aastal 32 ja 2013 aastal 29 inimest;
- Peamist narkootikumi kasutas süstides 2012. aasta andmetel 76% ja 2013. aasta andmetel 80% ravile pöördunudest.

Sotsiaal-majanduslikud näitajad

- Ravile pöördujate keskmine vanus 2012. aastal oli 30,6 ja 2013. aastal 30,9 eluaastat;
- 2012. ja 2013. aastal üle 80% ravile pöördunudest olid vene rahvusest;
- 2012. aastal elas Tallinnas ja Harjumaal 50% ravile pöördunudest ja 2013. aastal 38%, Ida-Virumaal elas vastavalt 47 ja 58%, ülejäänud ravialused olid pärit teistest maakondadest;
- 2012 aastal oli töötuid ravialustanute seas 53%, kuid 2013 aastal 49%;

- 2012 aasta andmetel natuke alla 50% ravile pöördujatest olid põhiharidusega, 2013 aastal natuke üle 50%.

Riskikäitumine

- Oma sõnade kohaselt ei olnud mitte kunagi narkootikumi süstides tarvitanud 2012. aastal 8,1% ravile pöördunutest ja 2013. aastal 7,8% ravile pöördunutest;
- Ühist süstalt teiste sõltlastega oli kasutanud 2012 aastal 54% ravile pöördunutest, 2013 aastal 64% ravile pöördunutest.

Ravi lõpetamine

- Peamine ravi lõpetamise põhjus mõlemal vaatlusaastal oli ravile mitte-ilmumine;
- Tervenemine oli ravi lõpetamise põhjuseks märgitud 2012 aastal 7,3% ja 2013 aastal 4,8% ravi lõpetanutest.

1. Narkomaaniaravi andmekogu üldandmestik

Narkomaaniaravi andmekogu on nüüdseks töötanud juba viis aastat. Selle aja jooksul on andmekogusse saadetud üle 5000 teatise, enamik, 2/3 neist on olnud ravi alustamise teatised ja 1/3 ravi lõpetamise teatised.

2012 aastal saadeti andmekogusse 762 teatist meeste (neist 423 ravi alustamise ja 339 ravi lõpetamise teatised) ning 211 teatist naiste (123 ravi alustamise ja 88 ravi lõpetamise teatised) kohta. 2013. aastal saadeti andmekogusse 598 teatist meeste (neist 331 ravi alustamise ja 267 ravi lõpetamise teatised) ning 190 teatist naiste (103 ravi alustamise ja 87 ravi lõpetamise teatised) kohta (lisa 2 tabel 1).

Narkomaaniaravi alustanute keskmine vanus on alates aastast 2011 stabiilselt tõusnud olles 2011 aastal 28,8 eluaastat, 2012 aastal 30,6 eluaastat ning 2013 aastal 31,3 eluaastat. Ravile pöördunud naiste keskmine vanus oli kõigil kolmel vaatlusaastal meeste omast 3 aastat väiksem. Noorim ravile pöörduja 2012 aastal oli 11 aastane ja vanim 57 aastane, 2013 aastal vastavalt 13 ja 56 (lisa 2 tabel 2).

Nii, nagu 2012 aastal, ei esinenud ja 2013 aastal pikaajalisi katkestusi NARISE töös. Siiski leidis nii 2012, kui 2013 aastal aset paar lühemaajalist infotehnoloogilist katkestust, mis pärssisid töö sujuvust, lisaks toimusid 2013. aastal ka mõned korralised katkestused infosüsteemi uuendamiseks ja parendamiseks.

Narkomaaniaravi andmekogusse esitas andmeid 2012. aastal 14 raviasutust, 2013. aastal oli andmeesitajaid 12. Erinevalt 2012 aastast, ei esitanud ühtegi raviteatist ei Tartu Vangla ega OÜ Aasa Kliinik. Kui 2011 aastal saabus enim teatiseid OÜ Elulootusest, 2012 aastal AS Wismari haiglast, siis 2013 aastal oli enim teatiseid saanud raviasutuseks OÜ Corrigo. Väga korrapäratu andmete esitamisega on viimastel aastatel kahjuks silma paistnud OÜ Tervisekeskus Elulootus, kus teatiste esitamiste arv on langenud 2011. aasta 195-lt 2013. aasta 23 teatisele, hoolimata korduvatest meeldetuletustest (tabel 1), Aasa kliinikust ei saanud 2013 aastal mitte ühtegi raviteatist ning Harku ja Murru vanglast saadeti registrisse vaid ravi lõpetamise teatiseid.

Tabel 1. Narkomaaniaravi andmekogusse andmeid esitanud tervishoiuteenuse pakkujad saadetud teatiste lõikes, 2012-2013

	Ravi alustamise teatised				Ravi lõpetamise teatised			
	2012		2013		2012		2013	
	N	%	N	%	N	%	N	%
OÜ Elulootus	47	8,6	23	5,30	17	4,0	0	0,0
OÜ Corrigo	92	16,8	97	22,35	87	20,4	97	27,40
AS Wismari Haigla	144	26,4	65	14,98	92	21,5	77	21,75
SA Narva Haigla	22	4,0	26	5,99	30	7,0	31	8,76
AS Lääne-Tallinna Keskhaigla	17	3,1	20	4,61	14	3,3	12	3,39
SA Sillamäe Narkorehabilitatsioonikeskus	30	5,5	38	8,76	11	2,6	22	6,21
Viru Vangla	19	3,5	25	5,76	0	0,0	0	0,00
OÜ Aasa Kliinik	0	0,0	0	0,00	3	0,7	0	0,00
SA Tallinna Lastehaigla	12	2,2	22	5,07	0	0,0	0	0,00
Tartu Vangla	9	1,6	0	0,00	0	0,0	0	0,00
OÜ Sõltuvuste Ravikeskus	127	23,3	95	22,35	138	32,3	93	26,27
Harku ja Murru Vangla	3	0,5	0	0,00	4	0,9	9	2,54
Tallinna Vangla	23	4,2	21	4,84	29	6,8	13	3,67
SA TÜK	1	0,2	2	0,46	2	0,4	0	0,00
Kokku	546	100,0	434	100,0	427	100	354	100,0

Vaadates andmekogusse saadetud teatiste kvaliteeti, võib öelda, et andmeesitajad on oma töös korrektsed ja põhjalikud. Topelt sisestatud teatise on registrisse saabunud aastas kümnekond. Tähevigade ja tekstiväljade parandamise vajadus on viimastel aastatel vähenenud võrreldes varasemate aastatega ning pisivigade tõttu ükski teatis kasutuskõlbmatuks ei osutunud.

Peamiseks ravi lõpetamise põhjuseks oli endiselt ravi katkemine ravile mitteilmumise tõttu, kuid aastate lõikes on selle põhjuse osakaal langenud vastavalt 2011. aastal 52,7%, 2012 aastal 36,1% ja 2013 aastal 28,8%. Kasvanud on aga ravi lõpetamise põhjusena kinnipidamisasutusse sattumine. Kui 2012 aastal saadeti ravi lõpetamise teatis selle põhjusega 14% juhtudest, siis 2013 aastal 21,8% juhtudest. Ravi lõpetamise põhjuseks „tervenemine“ sai 2012 aastal 7,3% ravi lõpetanutest, 2013 aastal aga 4,8% ravi lõpetanutest.

Kui 2012. Aastal võis soolise erinevusena välja tuua selle, et naistel võrreldes meestega esines ravi lõpetamisepõhjusena sagedamini „kinnipidamisasutusse sattumine“, siis 2013 aastal, sarnaselt varasemate aastatega oli olukord vastupidine, meestel esines ravi lõpetamise põhjusena „kinnipidamisasutusse sattumine“ sagedamini, kui naistel. Naistel sagedamini ravi lõpetamise põhjusena „tervenemine“, samuti suunati naised sagedamini teise raviarsti juurde (tabel 2).

Silmatorkavaid erisusi ravi lõpetamise põhjustes vanusgruppide lõikes välja tuua pole võimalik (lisa 2 tabel 3).

Tabel 2. Ravi lõpetamise põhjused soo järgi 2012-2013 aastal

	2012					
	Mees		Naine		Kokku	
	n	%	n	%	n	%
Ravile mitteilmumine	126	37,2	28	31,8	154	36,1
Vastastikusel kokkuleppel tervenemiseta	25	7,4	4	4,6	29	6,8
Tervenemine	21	6,2	10	11,4	31	7,3
Suunati teise arsti juurde	50	14,8	14	15,9	64	15,0
Kinnipidamisasutusse sattumine	45	13,3	16	18,2	61	14,3
Muu	72	21,2	16	18,2	88	20,6
Kokku	339	79,4	88	20,6	427	100,0
	2013					
	Mees		Naine		Kokku	
	n	%	n	%	n	%
Ravile mitteilmumine	80	30,0	22	25,3	102	28,8
Vastastikusel kokkuleppel tervenemiseta	40	15,0	6	6,9	46	13,0
Tervenemine	10	3,8	7	6,9	17	4,8
Suunati teise arsti juurde	37	13,9	18	20,7	55	15,5
Kinnipidamisasutusse sattumine	62	23,2	15	17,2	77	21,8
Muu	38	14,2	19	21,8	57	16,1
Kokku	267	75,4	87	24,6	354	100,0

2. Ravi läbiviimine

2012. aastaga võrreldes oli 2013. aastal mõnevõrra langenud nende ravile pöördujate arv, kes väitsid, et on narkomaaniaravil viibinud ka kunagi varem (72%-lt 66%-le) ning tõusnud oli nende arv, kes pöördusid ravile elus esmakordselt (23%lt 29%-le) (tabel 3).

Tabel 3. Esmakordselt ja korduvalt ravile pöördujate sooline jaotus 2012-2013

	2012					
	Mees		Naine		Kokku	
	n	%	n	%	n	%
Esmakordselt ravil	90	21,3	35	28,5	125	22,9
Varem ravitud	307	72,6	84	68,3	391	71,6
Ei ole teada	26	6,15	4	3,2	30	5,5
Kokku	423	77,5	123	22,5	546	100,0
	2013					
	Mees		Naine		Kokku	
	n	%	n	%	n	%
Esmakordselt ravil	97	29,3	29	28,2	126	29,0
Varem ravitud	220	66,5	68	66,0	288	66,4
Ei ole teada	14	4,2	6	5,8	20	4,6
Kokku	331	76,3	103	23,7	434	100,0

Kõigi narkomaaniravile pöördunute seas oli 2013. aastal alaealisi (alla 18 aastased) 5%, mis on 1% rohkem, kui 2012 aastal. Esmakordselt ravile pöördujate hulgas on alaealiste % aga kokkuvõttes suurem, 16,7%. Võrreldes 2011 aastaga on nende % langenud 4%, kuid võrreldes 2012 aastaga tõusnud ligi 3%.

2012. aastal oli alaealisi esmakordselt ravile pöördujaid meeste seas 11% ja naiste seas koguni 23%, 2013 aastal aga 12% meeste seas ja 31% naiste seas. Noorim ravile pöörduja oli 2012. aastal 13 aastane. Alla 18-aastaste ravilepöördujate keskmiseks vanuseks oli 2012. aastal 14,3 eluaastat ja 2013. aastal 14,9 aastat. Kuna probleemseid alaealisi narkootikumitarvitajaid on vähem, kui täisealisi, ei paista nende arv üldkogumist välja. Siiski võib alaealiste väikest ravile pöördumiste arvu seostada ka probleemiga, et ravi alaealistele narkosõltuvusest vabanemiseks pakub Eestis vaid üks asutus – Tallinna Lastehaigla ning nende ravikohtade arv on väga piiratud.

Üle 18 aastaste ravile pöördujate keskmiseks vanuseks oli 2011 aastal 30, 2012 aastal 31 ja 2013 aastal 32 eluaastat, esmakordselt ravi saajatel 2011. aastal 28,7, 2012. aastal 29,3 ja 2013 aastal 30,1 eluaastat. Soolise erinevusena võib välja tuua, et keskmine vanus nii kõigi, kui esmakordselt ravile pöördujate seas on naistel väiksem (tabel 4).

Tabel 4. Ravile pöördujate vanuseline jaotus sugude lõikes, 2012-2013

	2012											
	Kõik ravile pöördujad						Esmakordselt ravile pöördujad					
	Mees		Naine		Kokku		Mees		Naine		Kokku	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
<18 (alaealised)	12	2,8	10	8,1	22	4,0	10	11,1	8	22,9	18	14,4
18< (täiskasvanud)	411	97,2	113	91,9	524	96,0	80	88,9	27	77,1	107	85,6
Kokku	423	77,5	123	22,5	546	100,0	90	72,0	35	28,0	125	100,0
Keskmine vanus (<18)	14,7	13,6-15,7	14,4	13,4-15,4	14,5	13,9-15,2	14,6	13,4-15,8	14,6	13,4-15,8	14,6	13,8-15,4
Keskmine vanus (18<)	31,6	31,2-32,0	28,7	28,0-29,4	31,0	30,6-31,3	29,8	28,2-31,4	28,0	25,5-30,6	29,3	28,0-30,7
	2013											
	Kõik ravile pöördujad						Esmakordselt ravile pöördujad					
	Mees		Naine		Kokku		Mees		Naine		Kokku	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
<18 (alaealised)	13	3,9	9	8,7	22	5,1	12	12,4	9	31,0	21	16,7
18< (täiskasvanud)	318	96,1	94	91,3	412	94,9	85	87,6	20	69,0	105	83,3
Kokku	331	76,3	103	23,7	434	100,0	97	77,0	29	23,0	126	100,0
Keskmine vanus (<18)	14,9	14,4-15,4	15,1	14,4-15,8	14,9	14,5-15,3	14,9	14,2-15,6	15,0	14,2-15,8	15,0	14,5-15,4
Keskmine vanus (18<)	32,5	32,0-33,0	30,4	29,6-31,1	32,0	31,6-32,4	30,5	29,2-31,9	28,2	25,1-31,2	30,1	28,9-31,3

Ligi 95% kõigist ravile pöördujatest sai mõlemal vaatlusaastal ambulatoorset ravi, esmaste ravile pöördujate seas oli ambulatoorset ravi saanud mõned protsendid vähem, vastavalt 2012 aastal 85% ja 2013 aastal 83%. See erinevus on tingitud suuremast alaealiste osakaalust esmakordselt ravile pöördujate seas, kellele osutatakse statsionaarset ravi (tabel 5).

Tabel 5. Ambulatoorse ja statsionaarse ravi saajate jagunemine ravistaatuse ja soo järgi 2012-2013

	2012											
	Kõik ravile pöördujad						Esmakordselt ravile pöördujad					
	Mees		Naine		Kokku		Mees		Naine		Kokku	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Ambulatoorne	406	96,0	111	90,2	517	94,7	79	87,8	27	77,1	106	84,8
Statsionaarne	17	4,02	12	9,8	29	5,3	11	12,2	8	22,9	19	15,2
Kokku	423	77,5	123	22,5	546	100,0	90	72,0	35	28,0	125	100,0
	2013											
	Kõik ravile pöördujad						Esmakordselt ravile pöördujad					
	Mees		Naine		Kokku		Mees		Naine		Kokku	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Ambulatoorne	316	95,5	93	90,3	409	94,2	85	87,6	19	65,5	104	82,5
Statsionaarne	15	4,5	10	9,7	25	5,8	12	12,4	10	34,5	22	17,5
Kokku	331	76,3	103	23,7	434	100,0	97	77,0	29	23,0	126	100,0

Enamik narkomaaniravile pöördunutest on läbi aastate saanud asendusravi, võõrutusravi saajate hulk on kõikunud oluliselt, olles nt 2011. aastal 11,7% ja 2012. aastal 7% ja 2013 aastal kõigest 3% kõigist ravile pöördujatest. Muid raviviise nagu mitte-medikamentoosne ravi ja sümptomite leevendus on narkomaaniravi andmekogu põhjal määratud 2011. aastal 12% ja 2012. aastal 15% ja 2013 aastal 31% ravialustest (tabel 6). Vaadeldes erinevate ravivõtete kasutamist vanusgruppides (lisa 2 tabel 4) võib näha, et kuni 15-aastaste patsientide ravis ravimitega võõrutus- ega asendusravi ei kasutata, nende ravi on üles ehitatud medikamentidevabale ravile.

Tabel 6. Raviliik soo ja ravistaatuse järgi 2012-2013

	2012											
	Kõik ravile pöördujad						Esmakordselt ravile pöördujad					
	Mees		Naine		Kokku		Mees		Naine		Kokku	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Asendusravi	330	78,0	97	78,9	427	78,2	63	70,0	25	71,4	88	70,4
Võõrutusravi	25	5,9	13	10,6	38	7,0	3	3,3	3	8,6	6	4,8
Muu	68	16,1	13	10,6	81	14,8	24	26,7	7	20,0	31	24,8
Kokku	423	77,5	123	22,5	546	100,0	90	72,0	35	28,0	125	100,0
	2013											
	Kõik ravile pöördujad						Esmakordselt ravile pöördujad					
	Mees		Naine		Kokku		Mees		Naine		Kokku	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Asendusravi	244	73,7	82	79,6	326	75,1	63	65,0	19	65,5	82	65,1
Võõrutusravi	11	3,3	2	1,9	13	3,0	5	5,2	0	0,0	5	4,0
Muu	76	23,0	19	18,5	95	21,9	29	29,9	10	34,5	39	30,9
Kokku	331	76,3	103	23,7	434	100	97	77,0	29	23,0	126	100,0

2012 aastal 96% ja 2013 aastal 89% ravile pöördujatest sai diagnoosiks „Opioidide tarvitamisest tingitud käitumis- ja psüühikahäire“ (F11), alla 18 aastaste seas oli F11 diagnoosiga patsiente 2. Alla 18 aastaste vanusrühmas oli ravile pöördumise põhjusteks „Kannabinoidide tarvitamisest tingitud psüühika- ja käitumishäired“ (F12) ja „Mitmete või muude psühhoaktiivsete ainete tarvitamisest tingitud psüühika- ja käitumishäired“ (F19).

3. Narkootikumid

Peamine tarvitatav narkootikum oli ravile pöördunutel fentanüül/3-metüülfentanüül. Fentanüüli/3-metüülfentanüüli tarvitajate % on aasta aastalt aina kasvanud, olles 2008 aasta 57%lt tõusnud, 2013 aastaks 81%ni.

Heroiini tarvitas oma sõnade kohaselt 2012. aasta andmeil 5% ja 2013 aasta andmetel 3.2% ravile pöördunutest. Kokkuvõtvalt võib öelda, et põhiainena tarvitas opiaate üle 90% narkomaaniravile pöördunutest. Metadooni, kui illegaalselt saadud ravimi tarvitajaid oli 2012 aastal 32 isikut ja 2013. aastal 29 isikut.

Amfetamiinisõltlasi kõigi ravile pöördujate hulgas oli väga vähe – 2012. Aastal 2,4% ja 2013 aastal 3,0% (tabel 7). Amfetamiinisõltlaste osakaal ravile pöördunute seas on väga väike kindlasti

seetõttu, et Eestis ei ole endiselt saada spetsiifiliselt amfetamiinisõltuvusele suunatud raviteenuseid.

Tabel 7. Põhinarkootikum tarvitajad soo ja ravistaatuse järgi 2012-2013

	2012											
	Kõik ravile pöördujad						Esmakordselt ravile pöördujad					
	Mees		Naine		Kokku		Mees		Naine		Kokku	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Heroiin	23	5,4	6	4,9	29	5,3	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Metadoon	23	5,4	9	7,3	32	5,9	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Fentanüül/TMF	333	78,7	99	80,5	432	79,1	74	82,2	30	85,7	104	83,2
Kokaiin	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Amfetamiin	11	2,6	2	1,6	13	2,4	3	3,3	0	0,0	3	2,4
Kanep	10	2,4	6	4,9	16	2,9	6	6,7	4	11,4	10	8,0
Muu	23	5,4	1	0,8	24	4,4	7	7,8	1	2,9	8	6,4
Kokku	423	77,5	123	22,5	546	100,0	90	72,0	35	28,0	125	100,0
	2013											
	Kõik ravile pöördujad						Esmakordselt ravile pöördujad					
	Mees		Naine		Kokku		Mees		Naine		Kokku	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Heroiin	9	2,7	5	4,9	14	3,2	2	2,1	1	3,5	3	2,4
Metadoon	19	5,7	10	9,7	29	6,7	1	1,0	0	0,0	1	0,8
Fentanüül/TMF	272	82,2	81	78,6	353	81,3	75	77,3	21	72,4	96	76,2
Kokaiin	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Amfetamiin	10	3,0	3	2,9	13	3,0	4	4,1	3	10,3	7	5,6
Kanep	12	3,6	4	3,9	16	3,7	12	12,4	4	13,8	16	12,7
Muu	9	2,7	0	0,0	9	2,1	3	3,1	0	0,0	3	2,4
Kokku	331	76,3	103	23,7	434	100,0	97	77,0	29	23,0	126	100,0

2013. aasta andmete põhjal alla 18 aastaste ravile pöördunute hulgas oli 3 opiaatide tarvitajat, alla 15 aastaste ravialuste seas opiaadisõltlasi ei olnud. Seevastu üle 95% 25-aastastest ja vanematest ravialustest tarvitas oma sõnade kohaselt peamise narkootikumina just opiaate (lisa 2 tabel 5).

Keskmine vanus põhinarkootikumi esmakordsel tarvitamisel oli 2012. aastal 21,4 eluaastat ja 2013 aastal 22,1 eluaastat. Naiste esmakordne põhiuimasti tarvitamine jäi paari aasta võrra varasemasse ikka, kui meestel.

Enamik ravile pöördunutest kasutas oma peamist narkootikumi süstides (2012 aastal 76% ja 2013 aastal 80%). Oma põhinarkootikumi suitsetades või inhaleerides kasutajate hulk erinevatel registriaastatel on olnud kõikumine – kui 2009 aastal oli neid 7,5%, 2010 aastal 12,3%, siis 2011 aastal tarbis põhiuimastit süstides või inhaleerides koguni 19% ravialustest, 2012 aastaks oli see

aga taas langenud 15,6%le ning 2013 aastal langes uimastit inhaleerinud või suitsetanud ravialuste % veelgi, 13%le. Mingil muul moel tarbis põhinarootikumi mõned protsendid ravile pöördunutest. Esmakordselt ravile pöördujate hulgas oli peamise narkootikumi süstijaid mõni protsent vähem võrreldes kõigi ravialuste andmetega – 2012 aastal 70% ja 2013 aastal 76% ravile pöördujatest (tabel 8).

Tabel 8. Peamise narkootikumi tarvitamise viis 2012-2013

	2012											
	Kõik ravile pöördujad						Esmakordselt ravile pöördujad					
	Mees		Naine		Kokku		Mees		Naine		Kokku	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Süstimine	330	78,0	87	70,7	417	76,4	65	72,2	22	62,9	87	69,6
Suitsetamine/inhaleer	60	14,1	25	20,3	85	15,6	24	26,7	13	37,1	37	29,6
Suukaudu/joogina	26	6,2	9	7,3	35	6,4	1	1,1	0	0,0	1	0,8
Muu/pole teada	7	1,7	2	1,6	9	1,7	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Kokku	423	100,0	123	100,0	546	100,0	90	100,0	35	100,0	125	100,0
	2013											
	Kõik ravile pöördujad						Esmakordselt ravile pöördujad					
	Mees		Naine		Kokku		Mees		Naine		Kokku	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Süstimine	269	81,3	80	77,7	349	80,4	76	78,4	20	69,0	96	76,2
Suitsetamine/inhaleer	43	13,0	15	14,6	58	13,4	20	20,6	8	27,6	28	22,2
Suukaudu/joogina	16	4,8	8	7,8	24	5,5	1	1,0	1	3,5	2	1,6
Muu/pole teada	3	0,9	0	0,0	3	0,7	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Kokku	331	76,3	103	23,7	434	100,0	97	77,0	29	23,0	126	100,0

Kui aastatel 2010-2012 oli igapäevane põhiuimastitarbijate arv langustendentsis - 2010 aastal tarvitas põhiuimastit igapäevaselt 88%, 2011. aastal 79%, 2012 aastal 75% ravile pöördunutest, siis 2013 aastal on langus pidurdunud jäädes 76%le. Harvem, kui korra nädalas tarvitas oma sõnade kohaselt peamist narkootikumi 4% ravile pöördunutest (tabel 9). Esmakordselt ravile pöördunute seas oli igapäevaseid põhiuimasti tarvitajaid vähem, 67%. Soolise erinevusena võib välja tuua, et meeste seas oli igapäevaseid põhiuimasti tarvitajaid rohkem, kui naiste seas (vastavalt 79% meeste hulgas ja 67% naiste hulgas), sama soolist erinevust võib näha ka esmakordselt ravile pöördunutel.

Tabel 9. Peamise narkootikumi tarvitamise sagedus 2012-2013

	2012											
	Kõik ravile pöördujad						Esmakordselt ravile pöördujad					
	Mees		Naine		Kokku		Mees		Naine		Kokku	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Harvem, kui kord nädalas	9	2,1	6	4,9	15	2,8	2	2,2	4	11,4	6	4,8
Vähemalt korra nädalas, kuid mitte iga päev	73	17,3	29	23,6	102	18,7	31	34,4	17	48,6	48	38,4
Iga päev	326	77,1	81	65,9	407	74,5	57	63,3	14	40,0	71	56,8
Pole teada	15	3,6	7	5,7	22	4,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Kokku	423	100,0	123	100,0	546	100,0	90	100,0	35	100,0	125	100,0
	2013											
	Kõik ravile pöördujad						Esmakordselt ravile pöördujad					
	Mees		Naine		Kokku		Mees		Naine		Kokku	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Harvem, kui kord nädalas	12	3,6	7	6,8	19	4,4	5	5,2	4	13,8	9	7,1
Vähemalt korra nädalas, kuid mitte iga päev	48	14,5	20	19,4	68	15,7	19	19,6	10	34,5	29	23,0
Iga päev	262	79,2	69	67,0	331	76,3	70	72,2	15	51,7	85	67,5
Pole teada	9	2,7	7	6,8	16	3,7	3	3,1	0	0,0	3	2,4
Kokku	331	76,3	103	23,7	434	100,0	97	77,0	29	23,0	126	100,0

Lisaks põhinarootikumile tarvitas kolmandik ravialustest ka mingit teist sõltuvusainet. Sagedamini oli lisaainetena enim kasutusel amfetamiin ja kanep, fentanüül ja TMF olid muude narkootiliste ainete järel neljandal kohal. Erinevalt varasematest aastatest, kus alkoholi oli teisese tarvitatava sõltuvusainena välja toonud 1% ringis ravialustest, ei olnud 2013 aastal alkoholi keegi teisese ainenä maininud (tabel 10). See ei tähenda aga seda, et ravile pöördunud alkoholi ei tarvita, vaid pigem seda, et alkoholi ei mõisteta kui mainimisväärset sõltuvusainet.

Tabel 10. Sekundaarse sõltuvusaine tarvitajad soo ja ravistaatuse järgi 2012-2013

	2012											
	Kõik ravile pöördujad						Esmakordselt ravile pöördujad					
	Mees		Naine		Kokku		Mees		Naine		Kokku	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Heroiin	9	8,1	3	9,4	12	8,42	3	13,0	2	15,4	5	13,9
Metadoon	2	1,8	1	3,1	3	2,1	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Fentanüül/TMF	22	19,8	7	21,9	29	20,3	2	8,7	1	7,7	3	8,3
Kokaiin	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Amfetamiin	21	18,9	12	37,5	33	23,1	4	17,4	7	53,9	11	30,6
Kanep	31	27,9	6	18,8	37	25,9	9	39,1	2	15,4	11	30,6
Alkohol	1	0,9	0	0,0	1	0,7	1	4,35	0	0,0	1	2,8
Muu	25	22,5	3	9,4	28	19,6	4	17,4	1	7,7	5	13,9
Kokku	111	77,6	32	22,4	143	100,0	23	63,9	13	36,1	36	100,0
	2013											
	Kõik ravile pöördujad						Esmakordselt ravile pöördujad					
	Mees		Naine		Kokku		Mees		Naine		Kokku	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Heroiin	7	6,9	5	15,2	12	8,9	3	7,5	2	12,5	5	8,9
Metadoon	4	3,9	0	0,0	4	3,0	2	5,0	0	0,0	2	3,6
Fentanüül/TMF	9	8,8	3	9,1	12	8,9	1	2,5	0	0,0	2	1,8
Kokaiin	3	2,9	1	3,0	4	3,0	3	7,5	1	6,3	4	7,1
Amfetamiin	30	29,4	14	42,4	44	32,6	12	30,0	9	56,3	21	37,5
Kanep	36	35,3	3	9,1	39	28,9	18	45,0	0	0,0	18	32,1
Alkohol	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Muu	13	12,8	7	21,2	20	14,8	1	2,5	4	24,0	5	8,9
Kokku	102	75,6	33	24,4	135	100,0	40	71,4	16	28,6	56	100,0

Viimastel aastatel on stabiilselt ligi 90% Tallinna/Harjumaa ravialustest ja üle 95% ida-Virumaa ravialustest kasutanud peamise sõltuvusainena opiaate. Mujalt Eestist on ravile pöördunud olnud nii vähe, et taolise jaotuse väljatoomine pole otstarbekas. Kahe viimase aasta võrdluses on tõusnud kanepi, kui põhiaine tarvitajate osakaal 5,5%-lt 8,4%-le Tallinnas ja Harjumaal, muudes piirkondades on kanepi tarvitajaid nii vähe, et protsentuaalseid erinevusi välja tuua pole võimalik (tabel 11).

Tabel 11. Peamise sõltuvusaine tarvitamine elukohapiirkonna lõikes 2012-2013

	2012									
	Harjumaa/Tallinn		Ida-Virumaa		Muu		Pole tead		Kokku	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Opiaadid	248	90,5	250	98,0	11	68,85	1	100,0	510	93,4
Stimulandid	9	3,3	4	1,6	3	18,8	0	0,0	16	2,9
Lahustid	1	0,4	0	0,0	2	12,5	0	0,0	3	0,6
Kanep	15	5,5	1	0,4	0	0,0	0	0,0	16	2,9
Hallutsionogeenid	1	0,4	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	0,2
Kokku	274	50,2	255	46,7	16	2,9	1	0,2	546	100,0
	2013									
	Harjumaa/Tallinn		Ida-Virumaa		Muu		Pole tead		Kokku	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Opiaadid	148	89,2	243	95,7	10	83,3	2	100,0	403	92,8
Stimulandid	3	1,8	9	3,5	1	8,3	0	0,0	13	3,0
Lahustid	1	0,6	1	0,4	0	0,0	0	0,0	2	0,5
Kanep	14	8,4	1	0,4	1	8,3	0	0,0	16	3,7
Kokku	166	38,2	254	58,5	12	2,8	2	0,5	434	100,0

4. Sotsiaal-majanduslikud näitajad

Viimastel registri aruande-aastatel on stabiilselt 80% ümber ravile pöördujatest olnud vene rahvusest, eestlasi oli ravile pöördujate seas veidi üle 10%. Esmakordselt ravile pöördujate hulgas oli vene rahvuse esindajaid 70% ja eestlasi 20%. Kui kõigi ravile pöördujate seas suuri soolisi erinevusi välja tuua ei anna, siis esmakordselt ravile pöördujate hulgas võib märgata, et ravile on pöördunud vene rahvusest mehi protsentuaalselt rohkem, kui vene rahvusest naisi (tabel 12).

Aasta-aastalt on vähenenud Tallinnast pärit ravialuste arv ning kasvanud on Ida-Virumaalt pärit ravile pöördujate arv. Kui 2011 aastal oli 50% ravile pöördunutest pärit Tallinnast ja üle 30% Ida-Virumaalt, 2012 aastal oli Tallinnast pärit 35% ja Ida-Virumaalt 47% ravialustest siis 2013 aastal oli Tallinnast pärit 26% ja Ida-Virumaalt 59% ravile pöördunutest. Esmakordselt ravile pöördunute seas on aga Tallinnast pärit isikuid rohkem, kui Ida-Virumaalt. Silma paistab see, et kõigil kolmel mainitud aruande-aastal oli naiste hulgas protsentuaalselt enam Tallinlasi võrreldes meestega ning meeste hulgas rohkem Ida-Virulasi võrreldes naistega. Samasugune sooline erinevus säilib ka esmakordselt ravile pöördunute seas (tabel 13).

Tabel 12. Ravile pöördunute rahvus soo ja ravistaatuse järgi 2012-2013

	2012											
	Kõik ravile pöördujad						Esmakordselt ravile pöördujad					
	Mees		Naine		Kokku		Mees		Naine		Kokku	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Eestlane	64	15,1	10	8,1	74	13,6	20	22,2	5	14,3	25	20,0
Venelane	334	79,0	99	80,5	433	79,3	63	70,0	28	80,0	91	72,8
Muu	25	5,9	14	11,4	39	7,1	7	7,8	2	5,7	9	7,2
Kokku	423	100,0	123	100,0	546	100,0	90	100,0	35	100,0	125	100,0
	2013											
	Kõik ravile pöördujad						Esmakordselt ravile pöördujad					
	Mees		Naine		Kokku		Mees		Naine		Kokku	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Eestlane	38	11,5	13	12,6	51	11,8	15	15,5	10	34,5	25	19,8
Venelane	277	83,7	80	77,7	357	82,3	73	75,3	16	55,2	89	70,6
Muu	16	4,8	10	9,7	26	6,0	9	9,3	3	10,3	12	9,5
Kokku	331	76,3	103	23,7	434	100,0	97	77,0	29	23,0	126	100,0

Tabel 13. Ravile pöördunute elukoht soo ja ravistaatuse järgi 2012-2013

	2012											
	Kõik ravile pöördujad						Esmakordselt ravile pöördujad					
	Mees		Naine		Kokku		Mees		Naine		Kokku	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Tallinn	133	31,5	55	44,7	188	34,5	35	38,9	17	48,6	52	41,6
Harjumaa	64	15,2	22	17,9	86	15,8	26	28,9	14	40,0	40	32,0
Ida-Virumaa	209	49,5	46	37,4	255	46,8	22	24,4	4	11,4	26	20,8
Muud Eesti piirkonnad	16	3,8	0	0,0	16	2,9	7	7,8	0	0,0	7	5,6
Ei ole teada/puudu	1	0,2	0	0,0	1	0,2	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Kokku	423	77,5	123	22,5	546	100,0	90	72,0	35	28,0	125	100,0
	2013											
	Kõik ravile pöördujad						Esmakordselt ravile pöördujad					
	Mees		Naine		Kokku		Mees		Naine		Kokku	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Tallinn	76	23,1	36	35,0	112	25,9	35	36,1	19	65,5	54	42,9
Harjumaa	34	10,3	20	19,4	54	12,5	15	15,5	5	17,2	20	15,9
Ida-Virumaa	209	63,5	45	43,7	254	58,8	45	46,4	3	10,3	48	38,1
Muud Eesti piirkonnad	10	3,0	2	1,9	12	2,8	2	2,1	2	6,9	4	3,1
Ei ole teada/puudu	2	0,6	0	0,0	2	0,5	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Kokku	331	76,3	103	23,6	434	100	97	77,0	29	23,0	126	100,0

Aastatel 2010-2013 oli enamik ravile pöördujatest töötud, vaid alla 20% ravialustest oli hõivatud regulaarse tööga. Kinnipeetavate ning ka majanduslikult mitteaktiivsete ravialuste % oli viimasel vaatlusaastal kasvanud võrreldes eelmise, 2012. aastaga (tabel 14).

Tabel 14. Ravile pöördunute tegevusala soo ja ravistaatuse lõikes 2012-2013

	2012											
	Kõik ravile pöördujad						Esmakordselt ravile pöördujad					
	Mees		Naine		Kokku		Mees		Naine		Kokku	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Töötav (regulaarne töö)	85	20,1	15	12,2	100	18,3	23	25,6	6	17,1	29	23,2
Töötu	213	50,4	78	63,4	291	53,3	44	48,9	20	57,1	64	51,2
Õpilane/üliõpilane	15	3,6	10	8,1	25	4,6	13	14,4	8	22,9	21	16,8
Majanduslikult mitteaktiivne	70	16,6	14	11,4	84	15,4	8	8,9	1	2,9	9	7,2
Kinnipeetav	38	9,0	4	3,3	42	7,7	2	2,2	0	0,0	2	1,6
Muu	2	0,5	2	1,6	4	0,7	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Kokku	423	100,0	123	100,0	546	100,0	90	100,0	35	100,0	125	100,0
	2013											
	Kõik ravile pöördujad						Esmakordselt ravile pöördujad					
	Mees		Naine		Kokku		Mees		Naine		Kokku	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Töötav (regulaarne töö)	61	18,4	7	6,8	68	15,7	20	20,6	2	6,9	22	17,5
Töötu	149	45,0	57	55,3	206	47,5	46	47,4	17	58,6	63	50,0
Õpilane/üliõpilane	12	3,6	9	8,7	21	4,8	11	11,3	9	31,0	20	15,9
Majanduslikult mitteaktiivne	75	22,7	17	16,5	92	21,2	12	12,4	1	3,5	13	10,3
Kinnipeetav	33	10,0	13	12,6	46	10,6	7	7,2	0	0,0	7	5,6
Muu	1	0,3	0	0,0	1	0,2	1	1,0	0	0,0	1	0,8
Kokku	331	76,3	103	23,7	434	100,0	97	77,0	29	23,0	126	100,0

Kui 2012 aastal jäi nii põhi, kui keskharidusega ravialuste arv alla 50%, siis 2013. aastal oli põhiharidusega ravialuseid 53% ja keskharidusega ravialused 43%. Algharidusega väitis end olevat 2013. aastal 14 ravile pöördunud. Soolise erinevusena võib välja tuua selle, et nii 2012, kui 2013 aastal oli naiste seas rohkem põhiharidusega ravile pöördujaid võrreldes ravile pöördunud meestega ning m vähem keskharidusega ravile pöördujaid, esmakordselt ravile pöördunute seas on sooline ebavõrdsus haridustasemes veelgi suurem. (tabel 15).

Tabel 15. Ravile pöördunute haridustase soo ja ravistaatuse lõikes 2012-2013

	2012											
	Kõik ravile pöördujad						Esmakordselt ravile pöördujad					
	Mees		Naine		Kokku		Mees		Naine		Kokku	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Ei ole koolis käinud	1	0,2	1	0,8	2	0,3	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Algharidus	17	4,0	8	6,5	25	4,6	8	8,9	4	11,4	12	9,6
Põhiharidus	188	44,4	61	49,6	249	45,6	36	40,0	19	54,3	55	44,0
Keskharidus	203	48,0	50	40,7	253	46,3	45	50,0	12	34,3	57	45,6
Kõrgharidus	3	0,7	0	0,0	3	0,6	1	1,1	0	0,0	1	0,8
Ei ole teda/puudu	11	2,7	3	2,4	14	2,6	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Kokku	423	77,5	123	22,5	546	100,0	90	72,0	35	28,0	125	100,0
	2013											
	Kõik ravile pöördujad						Esmakordselt ravile pöördujad					
	Mees		Naine		Kokku		Mees		Naine		Kokku	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Ei ole koolis käinud	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Algharidus	10	3,0	4	3,9	14	3,2	5	5,2	1	3,5	6	4,8
Põhiharidus	163	49,2	69	67,0	232	53,5	54	55,7	23	79,3	77	61,1
Keskharidus	155	46,8	30	29,1	185	42,6	38	39,2	5	17,2	43	34,1
Kõrgharidus	2	0,6	0	0,0	2	0,5	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Ei ole teda/puudu	1	0,3	0	0,0	1	0,2	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Kokku	311	76,3	103	23,7	434	100,0	97	77,0	29	23,0	126	100,0

* Põhihariduse alla käib muuhulgas ka alg-ja põhikooli baasil saadav kutseharidus, millega ei kaasne

keskhariduse saamine

** keskhariduse alla kuulub muuhulgas ka kutseharidus keskhariduse baasil (ilma rakendusliku kõrghariduse tasemeta) ning kutseharidus põhikooli baasil, mis annab keskhariduse.

5. Riskikäitumine

Kui 2011. aastal oli alla poole ravi alustanutest tarvitanud viimasel 30 päeval sõltuvusaineid süstides, siis nii 2012. kui 2013 aastal oli viimase 30 päeva jooksul sõltuvusaineid süstinud üle poole ravile pöördunutest. Vähemalt korra elus, kuid mitte viimasel aastal oli narkootikume süstinud 2012. aastal 5,1% ja 2013 3,7% ravile pöördunutest. Neid, kes oma sõnade kohaselt ei olnud iialgi sõltuvusaineid süstinud oli 2012. aastal 8,1% ja 2013 aastal 7,8%. Esimest korda ravile pöördujate seas oli 2012. aastal neid, kes oma sõnutsi polnud kunagi sõltuvusaineid süstinud 20% ja 2013 aastal 18%. Seda saab taaskord selgitada sellega, et esmakordselt ravile pöördunute seas on ka alaealised, kes pole veel süstitavaid sõltuvusaineid tarvitama hakata jõudnud. Viimase

30 päeva jooksul oli esmakordselt ravile pöördunudest sõltuvusainet süstinud 39% 2011. aastal ravialustest, 59% 2012. aastal ja koguni 74% 2013 aastal ravi alustanutest (tabel 16).

Tabel 16. Ravile pöördunute süstimisharjumus sugude lõikes 2012-2013

	2012											
	Kõik ravile pöördujad						Esmakordselt ravile pöördujad					
	Mees		Naine		Kokku		Mees		Naine		Kokku	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Ei ole kunagi süstinud	32	7,6	12	9,8	44	8,1	15	16,7	10	28,6	25	20,0
Vähemalt korra elus, kuid mitte viimasel aastal	21	5,0	7	5,7	28	5,1	2	2,2	2	5,7	4	3,2
Jah, viimasel aastal, kuid mitte viimasel 30 päeval	54	12,8	17	13,8	71	13,0	12	13,3	3	8,6	15	12,0
Jah, viimasel 30 päeval	278	65,7	72	58,5	350	64,1	55	61,1	19	54,3	74	59,2
Pole teada	38	9,0	15	12,2	53	9,7	6	6,7	1	2,9	7	5,6
Kokku	423	100,0	123	100,0	546	100,0	90	100,0	35	100,0	125	100,0
	2013											
	Kõik ravile pöördujad						Esmakordselt ravile pöördujad					
	Mees		Naine		Kokku		Mees		Naine		Kokku	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Ei ole kunagi süstinud	24	7,3	10	9,7	34	7,8	16	16,5	7	24,1	23	18,3
Vähemalt korra elus, kuid mitte viimasel aastal	11	3,3	5	4,9	16	3,7	1	1,0	0	0,0	1	0,8
Jah, viimasel aastal, kuid mitte viimasel 30 päeval	30	9,1	12	11,7	42	9,7	4	4,1	3	10,3	7	5,6
Jah, viimasel 30 päeval	239	72,2	65	63,1	304	70,1	75	77,3	18	62,1	93	73,8
Pole teada	27	8,2	11	10,7	38	8,8	1	1,0	1	3,5	2	1,6
Kokku	311	76,3	103	23,7	434	100,0	97	77,0	29	23,0	126	100,0

Neid, kes väitsid, et pole kunagi jaganud süstalt teiste narkomaanidega oli 2012 aastal üle 30%, kuid 2013 aastal 21%, esmaste ravile pöördujate seas oli see protsent 2012 aastal ligi 50%, kuid 2013 aastal vaid 33%. Siiski üle poole kõigist ravile pöördunudest väitis, et on ühist süstalt vähemalt korra elus kasutanud. Ühissüstla kasutamist kirjeldav küsimus näitab, et naised käituvad mõnevõrra riskeerivamalt, kui ravile pöördunud mehed (tabel 17).

Tabel 17. Ravile pöördunute ühise süstla jagamise harjumus soo ja ravistaatuse alusel 2012-2013

	2012											
	Kõik ravile pöördujad						Esmakordselt ravile pöördujad					
	Mees		Naine		Kokku		Mees		Naine		Kokku	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Ei ole ühissüstalt kasutanud	136	32,2	37	30,1	173	31,7	48	53,3	14	40,0	62	49,6
On, kuid mitte viimasel 30 päeval	207	48,9	61	49,6	268	49,1	32	35,6	16	45,7	48	38,4
jah, kasutab ühist süstalt	25	5,9	4	3,3	29	5,3	5	5,6	1	2,9	6	4,8
Ei ole teada	55	13,0	21	17,1	76	13,9	5	5,6	4	11,4	9	7,2
Kokku	423	100,0	123	100,0	546	100,0	90	100,0	35	100,0	125	100,0
	2013											
	Kõik ravile pöördujad						Esmakordselt ravile pöördujad					
	Mees		Naine		Kokku		Mees		Naine		Kokku	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Ei ole ühissüstalt kasutanud	80	24,2	13	12,6	93	21,4	34	35,1	8	27,6	42	33,3
On, kuid mitte viimasel 30 päeval	195	58,9	64	62,1	259	59,7	49	50,5	15	51,7	64	50,8
jah, kasutab ühist süstalt	13	3,9	5	4,9	18	4,2	7	7,2	0	0,0	7	5,6
Ei ole teada	43	13,0	21	20,4	64	14,8	7	7,2	6	20,7	13	10,3
Kokku	331	76,3	103	23,7	434	100,0	97	77,0	29	23,0	126	100,0

Kasutatud kirjandus

1. Narkootiliste ja psühhotropsete ainete seaduse ja sellega seonduvate seaduste muutmise seadus. RT I 2005, 24, 180. <https://www.riigiteataja.ee/akt/895473> (vaadatud 12.05.2014).
2. Narkomaaniaravi andmekogu asutamine ja andmekogu pidamise põhimäärus. RT I 2006, 52, 391. <https://www.riigiteataja.ee/akt/12754176> (vaadatud 12.05.2014).

LISA1. Narkomaaniaravi andmekogu taust

Riiklik register Narkomaaniaravi Andmekogu alustas oma tööd raviteatiste kogumisega 2008. aasta 01. jaanuaril. Alus sellele andmekogule pandi juba 2005. aastal, kui riigikogus võeti vastu Narkootiliste ja psühhotroopsete ainete seaduse ja sellega seonduvate seaduse muutmise seadus (1). Eelnimetatud seaduse §11' paneb aluse riiklikule registrile, sätestab tema eesmärgi, andmete esitajate ringi ning kirjeldab millisel kujul andmekogu peetakse. Andmekogu täpsem kirjeldus, andmekoosseis ja andmete kogumise kord pandi paika 2006 aastal Vabariigi Valitsuse kinnitatud Narkomaaniaravi andmekogu asutamise ja andmekogu pidamise põhimäärusega (2).

Seaduses on kirjas, et narkomaaniaravi andmekogu asutamise ja pidamise eesmärgiks on narkomaaniaravile pöördunud isikute andmete töötlemine, mis on vajalik narkomaania esinemise analüüsimiseks ja sellealaste tervishoiuteenuste korraldamiseks, narkomaania preventsoonimeetmete kavandamiseks ja nende tõhususe hindamiseks ning narkomaaniaravi statistika korraldamiseks.

Kõigi nende ülesannete täitmiseks kogutakse ravile pöördunute kohta järgmisi andmeid:

- 1) **sotsiaal-demograafilisi andmeid** nagu sugu, sünniaeg (kuu täpsusega), vanus, rahvus, kodakondsus, elamisviis, kooselu uimastikasutajaga, eluaseme tüüp, elukoht, tegevusala, kõrgeim lõpetatud haridustase;
- 2) **raviandmeid** nagu diagnoos RHK-10 järgi (andmekogusse kogutakse andmed isikute kohta, kellele raviarst on pannud põhidiagnoosikoodiks F11-F16, F18-F19 koodi), kaasuv psühhiaatriline diagnoos, ravile pöördumise kuupäev, kavandatav ravi kestus, määratud ravi, määratud ravimid, ravi liik, ravile pöördumise soovitaja, varem saadud narkomaaniaravi, vanus esimest korda narkomaaniaravile pöördumisel;
- 3) **Andmed sõltuvusainete tarvitamise kohta** nagu põhiuimasti nimetus, selle tarvitamise viis ja sagedus, vanus põhiuimasti esmakordsel tarbimisel, teisese uimasti nimetus, teisese uimasti tarbimise viis ja sagedus;
- 4) **Andmed ravialuse riskiva tervisekäitumise kohta** nagu andmed sõltuvusaine süstimise fakti ja sageduse kohta, vanus uimasti esmakordsel süstimisel, ühissüstla kasutamine, ühise süstlanõela kasutamine;
- 5) **Ravi osutanud asutuse ja raviarsti andmeid.**

Nii nagu seadus sätestab on narkomaaniaravi andmekogu anonüümne. Andmekogusse ei koguta isikut üheselt identifitseerida võimaldavaid andmeid, nagu ravialuse nimi, isikukood, täpne sünniaeg või täpne kodune aadress, kuid andmekogusse kogutakse iga ravile pöörduja kohta loodud unikaalne numbriline kood. Selle koodi moodustab arvutiprogramm patsiendi isikukoodist unikaalse tagasipööratamatu matemaatilise valemi põhjal, sealjuures patsiendi isikukoodi arvuti ei säilita mingil kujul. Tänu sellele koodile on võimalik jälgida, kuidas ravi töötab ja kui sageli pöörduakse aja möödudes tagasi ravile ning vältida topeltteatiste registrisse sattumist.

Andmeid peavad Narkomaaniaravi andmekogusse esitama kõik Eestis psühhiaatria tegevusluba omavad tervishoiuteenuse pakkujad, kui nende poole pöördub patsient sõltuvusprobleemiga (välja arvatud alkoholi ja tubakasõltuvus) ja sooviga sellest vabaneda. Selleks täidab raviarst narkomaaniaravi andmekogu jaoks loodud programmis (NARIS) elektroonse ravi alustamise teatise. Ravi lõpetamise teatise saadab raviarst patsiendi kohta, kui patsiendile oli määratud üle 3 kuu pikkune ravi ja see ravi lõppes tervenemisega või katkestati mingitel muudel põhjustel.

Narkomaaniaravi andmekogu andmeid esitatakse igal aastal „Narkomaaniaravi andmekogu aastaaruandena“ siinsetele andmete vajajatele kasutamiseks ning Nakkushaiguste ja Uimastiseire Keskuse grandilepingu alusel Euroopa Narkootikumide ja Narkomaania Seire Keskusele (EMCDDA) iga-aastase statistilise ülevaate raames. Narkomaaniaravi andmekogu andmeid on vastava taotluse esitamisel Sotsiaalministeeriumile, kui andmekogu vastutavale töötlejale, võimalik kasutada ka teadustöök.

LISA 2. Lisatabelid 2012-2013 aasta Narkomaaniaravi andmekogu andmetest

Tabel 1. Ravi alustamise ja lõpetamise teatiste jagunemine vanuse ja soo järgi 2012-2013

	Mehed															
	2012															
	10-14		15-19		20-24		25-29		30-34		35-39		Üle 40		Kokku	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Ravi alustamise teatised	5	1,2	14	3,3	45	10,6	102	24,1	160	37,8	64	15,1	33	7,8	423	55,5
Ravi lõpetamise teatised	0	0,0	0	0,0	27	7,9	82	24,2	137	40,4	74	21,8	19	5,6	339	44,5
Kokku	5	0,7	14	1,8	72	9,5	184	24,2	297	38,9	138	18,1	52	6,8	762	100
	2013															
Ravi alustamise teatised	5	1,5	11	3,3	26	7,9	75	22,7	115	34,7	69	20,9	30	9,1	331	55,4
Ravi lõpetamise teatised	4	1,5	6	2,3	14	5,2	57	21,4	103	38,6	52	19,5	31	11,6	267	44,6
Kokku	9	1,5	17	2,8	40	6,7	132	22,1	218	36,5	121	20,2	61	10,2	598	100,0
	Naised															
	2012															
Ravi alustamise teatised	5	4,0	7	5,7	23	18,7	44	35,8	35	28,5	5	4,1	4	3,2	123	58,3
Ravi lõpetamise teatised	0	0,0	1	1,1	13	14,8	35	39,8	31	35,2	4	4,6	4	4,6	88	41,7
Kokku	5	2,4	8	3,8	36	17,1	79	37,4	66	31,3	9	4,3	8	3,8	211	100
	2013															
Ravi alustamise teatised	3	2,9	8	7,8	12	11,7	34	33,0	29	28,2	13	12,6	4	3,9	103	54,2
Ravi lõpetamise teatised	0	0,0	1	1,5	9	10,3	33	37,9	28	32,2	11	12,6	5	5,8	87	45,8
Kokku	3	1,6	9	4,7	21	11,1	67	35,3	57	30,0	24	12,6	9	4,7	190	100,0

Kokku																
2012																
Ravi alustamise teatised	10	1,8	21	3,9	68	12,5	146	26,7	195	35,7	69	12,6	37	6,8	546	56,1
Ravi lõpetamise teatised	0	0,0	1	0,2	40	9,4	117	27,4	168	39,3	78	18,3	23	5,3	427	43,9
Kokku	10	1,0	22	2,3	108	11,1	263	27,0	363	37,3	147	15,1	60	6,2	973	100,0
2013																
Ravi alustamise teatised	8	1,8	19	4,4	38	8,8	109	25,1	144	33,2	82	18,9	34	7,8	434	55,1
Ravi lõpetamise teatised	4	1,1	7	2,0	23	6,5	90	25,4	131	37,0	63	17,8	36	10,2	354	44,9
Kokku	12	1,5	26	3,3	61	7,7	199	25,3	275	34,9	145	18,4	70	8,9	788	100,0

Tabel 2. Ravialuste jagunemine soo ja vanuse järgi 2012-2013

	2012															Keskmine	95% UV	Noorim	Vanim	
	10-14		15-19		20-24		25-29		30-34		35-39		Üle 40		Kokku					
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N					%
Mehed	5	1,2	14	3,3	45	10,6	102	24,1	160	37,8	64	15,1	33	7,8	423	77,5	31,30	30,87-31,73	11	57
Naised	5	4,1	7	5,7	23	18,7	44	35,8	35	28,5	5	4,1	4	3,3	123	22,5	28,03	27,22-28,83	13	49
Kokku	10	1,8	21	3,9	68	12,5	146	26,7	195	35,7	69	12,6	37	6,8	546	100,0	30,59	30,20-30,98	11	57
2013																				
Mehed	5	1,5	11	3,3	26	7,9	75	22,7	115	34,7	69	20,9	30	9,1	331	76,3	31,6	30,8-32,3	13	54
Naised	3	2,9	8	7,8	12	11,7	34	33,0	29	28,2	13	12,6	4	3,8	103	23,7	28,7	27,4-30,0	14	47
Kokku	8	1,8	19	4,4	38	8,7	109	25,1	144	33,2	82	18,9	34	7,8	434	100,0	30,9	30,2-31,5	13	54

Tabel 3. Ravi lõpetamise põhjused vanuse ja soo järgi 2012-2013

	2012													
	Mehed													
	15-19		20-24		25-29		30-34		35-39		Üle 40		Kokku	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Ravi katkestati ravile mitteilmumise tõttu	0	0,0	10	37,0	31	37,8	55	40,2	24	32,4	6	31,6	126	37,2
Ravi katkestati patsiendist mitteolenevatel põhjustel	0	0,0	3	11,1	2	2,4	4	2,9	1	1,4	1	5,3	11	3,2
Ravi lõpetati vastastikusel kokkuleppel tervenemiseta	0	0,0	3	11,1	9	11,0	9	6,6	4	5,4	0	0,0	25	7,4
Tervenemine	0	0,0	2	7,4	3	3,7	8	5,4	7	9,5	1	5,3	21	6,2
Kinnipidamisasutusse sattumine	0	0,0	3	11,1	9	11,0	20	14,6	9	12,2	4	21,1	45	13,3
Muu	0	0,0	6	22,2	28	34,2	41	29,9	29	39,2	7	36,8	111	32,7
Kokku	0	0,0	27	100,0	82	100,0	137	100,0	74	100,0	19	100,0	339	100,0
	Naised													
Ravi katkestati ravile mitteilmumise tõttu	1	100,0	7	53,9	14	40,0	6	19,4	0	0,0	0	0,0	28	31,8
Ravi katkestati patsiendist mitteolenevatel põhjustel	0	0,0	0	0,0	2	5,7	1	3,2	0	0,0	2	50,0	5	5,7
Ravi lõpetati vastastikusel kokkuleppel tervenemiseta	0	0,0	0	0,0	2	5,7	2	6,5	0	0,0	0	0,0	4	4,6
Tervenemine	0	0,0	2	15,4	3	8,6	3	9,7	2	50,0	0	0,0	10	11,4
Kinnipidamisasutusse sattumine	0	0,0	0	0,0	6	17,1	7	22,6	2	50,0	1	25,0	16	18,2
Muu	0	0,0	4	30,8	8	22,9	12	38,7	0	0,0	1	25,0	25	28,4
Kokku	1	100,0	13	100,0	35	100,0	31	100,0	4	100,0	4	100,0	88	100,0
	Kokku													
Ravi katkestati ravile mitteilmumise tõttu	1	100,0	17	42,5	45	38,5	61	36,3	24	30,8	6	26,1	154	36,1
Ravi katkestati patsiendist mitteolenevatel põhjustel	0	0,0	3	7,5	4	3,4	5	3,0	1	1,3	3	13,0	16	3,8
Ravi lõpetati vastastikusel kokkuleppel tervenemiseta	0	0,0	3	7,5	11	9,4	11	6,6	4	5,1	0	0,0	29	6,8
Tervenemine	0	0,0	4	10,0	6	5,1	11	6,6	9	11,5	1	4,4	31	7,3
Kinnipidamisasutusse sattumine	0	0,0	3	7,5	15	12,8	27	16,1	11	14,1	5	21,7	61	14,3
Muu	0	0,0	10	25,0	36	30,8	53	31,6	29	37,2	8	34,8	136	31,9
Kokku	1	100,0	40	100,0	117	100,0	168	100,0	78	100,0	23	100,0	427	100,0

2013														
Mehed														
Ravi katkestati ravile mitteamumise tõttu	1	25,0	0	0,0	4	28,6	22	38,6	26	25,2	16	30,8	11	35,5
Ravi katkestati patsiendist mitteamumisevatel põhjustel	0	0,0	1	16,7	0	0,0	0	0,0	1	0,9	0	0,0	0	0,0
Ravi lõpetati vastastikusel kokkuleppel tervenemiseta	3	75,0	3	50,0	5	35,7	6	10,5	15	14,6	6	11,5	2	6,5
Tervenemine	0	0,0	0	0,0	0	0,0	2	3,5	5	4,9	0	0,0	3	9,7
Kinnipidamisasutusse sattumine	0	0,0	1	16,7	2	14,3	13	22,8	29	28,2	12	23,1	5	16,1
Muu	0	0,0	1	16,7	3	2,41	14	24,6	27	26,2	18	34,6	10	32,3
Kokku	4	100,0	6	100,0	14	100,0	57	100,0	103	100,0	52	100,0	31	100,0
Naised														
Ravi katkestati ravile mitteamumise tõttu	0	0,0	0	0,0	1	11,1	9	27,3	8	28,6	4	36,4	0	0,0
Ravi katkestati patsiendist mitteamumisevatel põhjustel	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Ravi lõpetati vastastikusel kokkuleppel tervenemiseta	0	0,0	1	100,0	2	22,2	1	3,0	1	3,6	1	9,1	0	0,0
Tervenemine	0	0,0	0	0,0	1	11,1	3	9,1	1	3,6	1	9,1	1	20,0
Kinnipidamisasutusse sattumine	0	0,0	0	0,0	0	0,0	7	21,2	6	21,4	0	0,0	15	17,2
Muu	0	0,0	0	0,0	5	55,6	13	39,4	12	42,9	5	45,5	2	40,0
Kokku	0	0,0	1	100,0	9	100,0	33	100,0	28	100,0	11	100,0	5	100,0
Kokku														
Ravi katkestati ravile mitteamumise tõttu	1	25,0	0	0,0	5	21,7	31	34,4	34	26,0	20	31,8	11	30,6
Ravi katkestati patsiendist mitteamumisevatel põhjustel	0	0,0	1	14,3	0	0,0	0	0,0	1	0,8	0	0,0	0	0,0
Ravi lõpetati vastastikusel kokkuleppel tervenemiseta	3	75,0	4	57,1	7	30,4	7	7,8	16	12,2	7	11,1	2	5,6
Tervenemine	0	0,0	0	0,0	1	4,4	5	5,6	6	4,6	1	1,6	4	11,1
Kinnipidamisasutusse sattumine	0	0,0	1	14,3	2	8,7	20	22,2	35	26,7	12	19,1	7	19,4
Muu	0	0,0	1	14,3	8	34,8	27	30,0	39	29,8	23	36,5	12	33,3
Kokku	4	100,0	7	100,0	23	100,0	90	100,0	131	100,0	63	100,0	36	100,0

Tabel 4. Määratud ravi soo vanuse ja soo lõikes 2012-2013

	2012															
	Mehed															
	10-14		15-19		20-24		25-29		30-34		35-39		Üle 40		Kokku	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Asendusravi	0	0,0	3	21,4	28	62,2	84	82,4	125	78,1	58	90,6	32	97,0	330	78,0
Võõrutusravi	0	0,0	0	0,0	2	4,4	9	8,8	12	7,5	2	3,1	0	0,0	25	5,9
Muu	5	100	11	78,6	15	33,3	9	8,8	23	14,4	4	6,3	1	3,0	68	16,1
Kokku	5	100	14	100	45	100	102	100	160	100	64	100	33	100	423	100
	Naised															
Asendusravi	0	0,0	2	28,6	20	87,0	38	86,4	28	80,0	5	100,0	4	100,0	97	78,9
Võõrutusravi	0	0,0	1	14,3	1	4,3	6	13,6	5	14,3	0	0,0	0	0,0	13	10,6
Muu	5	100	4	57,1	2	8,7	0	0,0	2	5,7	0	0,0	0	0,0	13	10,6
Kokku	5	100	7	100	23	100	44	100	35	100	5	100	4	100	123	100
	Kokku															
Asendusravi	0	0,0	5	23,8	48	70,6	122	83,5	153	78,5	63	91,3	36	97,3	427	78,2
Võõrutusravi	0	0,0	1	4,8	3	4,4	15	10,3	17	8,7	2	2,9	0	0,0	38	7,0
Muu	10	100	15	71,4	17	25,0	9	6,1	25	12,8	4	5,8	1	2,7	81	14,8
Kokku	10	100	21	100	68	100	146	100	195	100	69	100	37	100	546	100

2013																
Mehed																
Asendusravi	0	0,0	3	27,3	16	61,5	52	69,3	91	79,1	55	79,7	27	90,0	244	73,7
Võõrutusravi	1	20,0	0	0,0	1	3,8	2	2,7	4	3,5	2	2,9	1	3,3	11	3,3
Muu	4	80,0	8	72,7	9	34,6	21	28,0	20	17,4	12	17,4	2	6,7	76	23,0
Kokku	5	100,0	11	100,0	26	100,0	75	100,0	115	100,0	69	100,0	30	100,0	331	100,0
Naised																
Asendusravi	0	0,0	1	12,5	8	66,7	32	94,1	25	86,2	12	92,3	4	100,0	82	79,6
Võõrutusravi	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	2	6,9	0	0,0	0	0,0	2	1,9
Muu	3	100,0	7	87,5	4	33,3	2	5,9	2	6,9	1	7,7	0	0,0	19	18,5
Kokku	3	100,0	8	100,0	12	100,0	34	100,0	29	100,0	13	100,0	4	100,0	103	100,0
Kokku																
Asendusravi	0	0,0	4	21,1	24	63,2	84	77,1	116	80,6	67	81,7	21	91,1	326	75,1
Võõrutusravi	1	12,5	0	0,0	1	2,6	2	1,8	6	4,2	2	2,4	1	2,9	13	3,0
Muu	7	87,5	15	78,9	13	34,2	23	21,1	22	15,3	13	15,9	2	5,9	95	21,9
Kokku	8	100,0	19	100,0	38	100,0	109	100,0	144	100,0	82	100,0	34	100,0	434	100,0

Tabel 5. Peamine tarvitatav sõltuvusaine vanuse ja soo lõikes 2012-2013

	2012															
	Mehed															
	10-14		15-19		20-24		25-29		30-34		35-39		Üle 40		Kokku	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Opiaadid	0	0,0	6	42,9	42	93,3	97	95,1	154	96,3	64	100	33	100	396	93,6
Stimulandid	0	0,0	3	21,4	3	6,7	3	2,9	4	2,5	0	0,0	0	0,0	13	3,1
Hallutsinogeenid	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	0,6	0	0,0	0	0,0	1	0,2
Lahustid	2	40,0	1	7,1	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	3	0,7
Kanep	3	60,0	4	28,6	0	0,0	2	2,0	1	0,6	0	0,0	0	0,0	10	2,6
Kokku	5	100	14	100	45	100	102	100	160	100	64	100	33	100	423	100
	Naised															
Opiaadid	0	0,0	5	71,4	22	95,7	43	97,7	35	100	5	100	4	100	114	92,7
Stimulandid	1	20,0	0	0,0	1	4,4	1	2,3	0	0,0	0	0,0	0	0,0	3	2,4
Hallutsinogeenid	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Lahustid	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Kanep	4	80,0	2	28,6	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	6	4,88
Kokku	5	100	7	100	23	100	44	100	35	100	5	100	4	100	123	100
	Kokku															
Opiaadid	0	0,0	11	52,4	64	94,1	140	95,9	189	96,9	69	100	37	100	510	93,4
Stimulandid	1	10,0	3	14,3	4	5,9	4	2,7	4	2,1	0	0,0	0	0,0	16	2,9
Hallutsinogeenid	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	0,5	0	0,0	0	0,0	1	0,2
Lahustid	2	20,0	1	4,8	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	3	0,6
Kanep	7	70,0	6	28,6	0	0,0	2	1,4	1	0,5	0	0,0	0	0,0	16	2,9
Kokku	10	100	21	100	68	100	146	100	195	100	69	100	37	100	546	100

	2013															
	Mehed															
Opiaadid	0	0,0	3	27,3	25	96,2	72	96,0	111	96,5	67	97,1	29	96,7	307	92,8
Stimulandid	0	0,0	0	0,0	1	3,9	3	4,0	3	2,6	2	2,9	1	3,3	10	3,0
Hallutsinogeenid	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Lahustid	1	20,0	1	9,1	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	2	0,6
Kanep	4	80,0	7	63,6	0	0,0	0	0,0	1	0,9	0	0,0	0	0,0	12	3,6
Kokku	5	100,0	11	100,0	26	100,0	75	100,0	115	100,0	69	100,0	30	100,0	331	100,0
	Naised															
Opiaadid	0	0,0	4	50,0	12	100,0	34	100,0	29	100,0	13	100,0	4	100,0	96	93,2
Stimulandid	2	66,7	1	12,5	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	3	2,9
Hallutsinogeenid	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Lahustid	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Kanep	1	33,3	3	37,5	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	4	3,9
Kokku	3	100,0	8	100,0	12	100,0	34	100,0	29	100,0	13	100,0	4	100,0	103	100,0
	Kokku															
Opiaadid	0	0,0	7	36,8	37	97,4	106	97,3	140	97,2	80	97,5	33	97,0	403	92,9
Stimulandid	2	25,0	1	5,3	1	2,6	3	2,8	3	2,1	2	2,4	1	2,9	13	3,0
Hallutsinogeenid	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Lahustid	1	12,5	1	5,3	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	2	0,5
Kanep	5	62,5	10	52,6	0	0,0	0	0,0	1	0,7	0	0,0	0	0,0	16	3,7
Kokku	8	100,0	19	100,0	38	100,0	109	100,0	144	100,0	82	100,0	34	100,0	434	100,0

Tabel 6. Põhiuimasti esmakordselt tarvitamise vanus sugude lõikes 2012-2013

	2012																					
	5-9		10-14		15-19		20-24		25-29		30-34		35-39		Üle40		Kokku		Keskmine	95% UV	Noorim	Vanim
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%				
Mehed	0	0,0	28	6,6	138	32,6	142	33,6	69	16,3	32	7,6	8	1,9	6	1,4	423	77,5	21,79	21,21-22,37	10	52
Naised	0	0,0	19	15,5	42	34,2	38	30,9	17	13,8	4	3,3	2	1,6	1	0,8	123	22,5	20,08	19,07-21,10	11	45
Kokku	0	0,0	47	8,6	180	33,0	180	33,0	86	15,8	36	6,6	10	1,8	7	1,3	546	100,0	21,41	20,90-21,92	10	52
2013																						
Mehed	0	0,0	20	6,0	92	27,8	109	32,9	63	19,0	22	6,7	17	5,1	8	2,4	331	76,3	22,6	21,9-23,3	12	50
Naised	0	0,0	12	11,7	35	34,0	34	33,0	15	14,6	4	3,9	2	1,9	1	0,9	103	23,7	20,5	19,4-21,6	12	40
Kokku	0	0,0	32	7,4	127	29,3	143	33,0	78	17,9	26	5,9	19	4,4	9	2,1	434	100,0	22,1	21,5-22,7	12	50

